

Hals
Arkiv

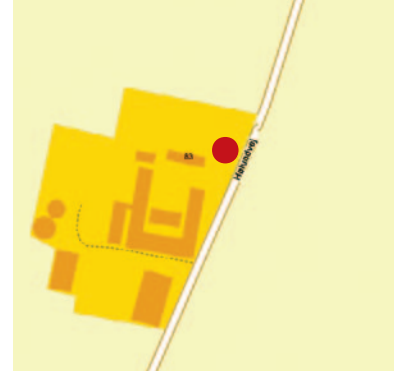
Huse i Øster Hassing Sogn

Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af en gruppe interesserede i Øster Hassings huse, bestående af Birthe Eriksen, Jens Winther Kjeldsen, Lotte Kock, Johanne og Kaj Pallisgaard og Jørgen T. Pedersen.

Redigeret af Klem Thomsen og Asbjørn Thomsen. Juli 2021.

Hølundvej 83, Egen

Den Nordøstlige Del, Øster Hassing, matrikel 17a m.fl.

Matrikelkortet 1812-1866 med bygningerne på Egen indtegnet. Kortet er rettet efter Jesper Svendsen i 1814 solgte gården til sønnen Svend Jepsen.

Den ældste kendte person i Egen (nutidens Hølundvej 83) er Jeppe Svendsen, født omkring 1750. Og dog, den 68-årige Inger Jeppesdatter, der dør på Egen i 1779, og den 80-årige Svend Poulsen, der dør på Egen i 1782, er formentlig hans forældre, og dermed generationen før som boede på stedet. Forældrene har sandsynligvis været på aftægt ¹⁾ ved sønnen, og formentlig har Svend Poulsen tidligere været fæster ²⁾ af Egen.

Jeppe Svendsen "af Egen" gifter sig i 1780 i Vester Hassing kirke med Anne Nielsdatter "af Lunden". Ægteparret vides at få 5 børn: Niels i 1781, Inger i 1783, Inger Margrethe o. 1785 (dør 1787), Svend i 1788 og Johanne i 1791. Alle børnene er født på Egen.

Ved folketællingen i 1787 angives Jeppe Svendsen og Ane Nielsdatter at bo på "Eegen"

med børnene Niels og Inger, en tjenestekarl, to tjenestepiger og en tjenestedreng, sidstnævnte er 10 år gammel.

Jeppe Svendsen er nu fæster af Egen.

1800

Ved skøde af 12. juni 1800, tinglæst ³⁾ 13. juni sælger et konsortium med "Kammerraad Michael Rodewald Gjørup ⁴⁾ af Viborg" i spidsen "til Fæstegaardmand Jeppe Svendsen i Egen udi Øster Hassing Sogn ... den af ham i fæste havende Gaard, Egen kaldet ... staaende for Hartkorn ⁵⁾ Ager og Eng = 2 Tdr 4 Skp 3 Fdk". Købesummen er 950 rigsdaler. Jeppe Svendsen køber senere yderligere jord til ejendommen.

Ved folketællingen i 1801 angives Jeppe Svendsen og Ane Nielsdatter at bo på "Eegen" med børnene Niels, Inger, Svend og Johanne. Der er ingen

1) Aftægt er betegnelsen for en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsens art: bolig og naturalydelse som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen.

2) Fæste er en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, som der betales fæsteafgift for.

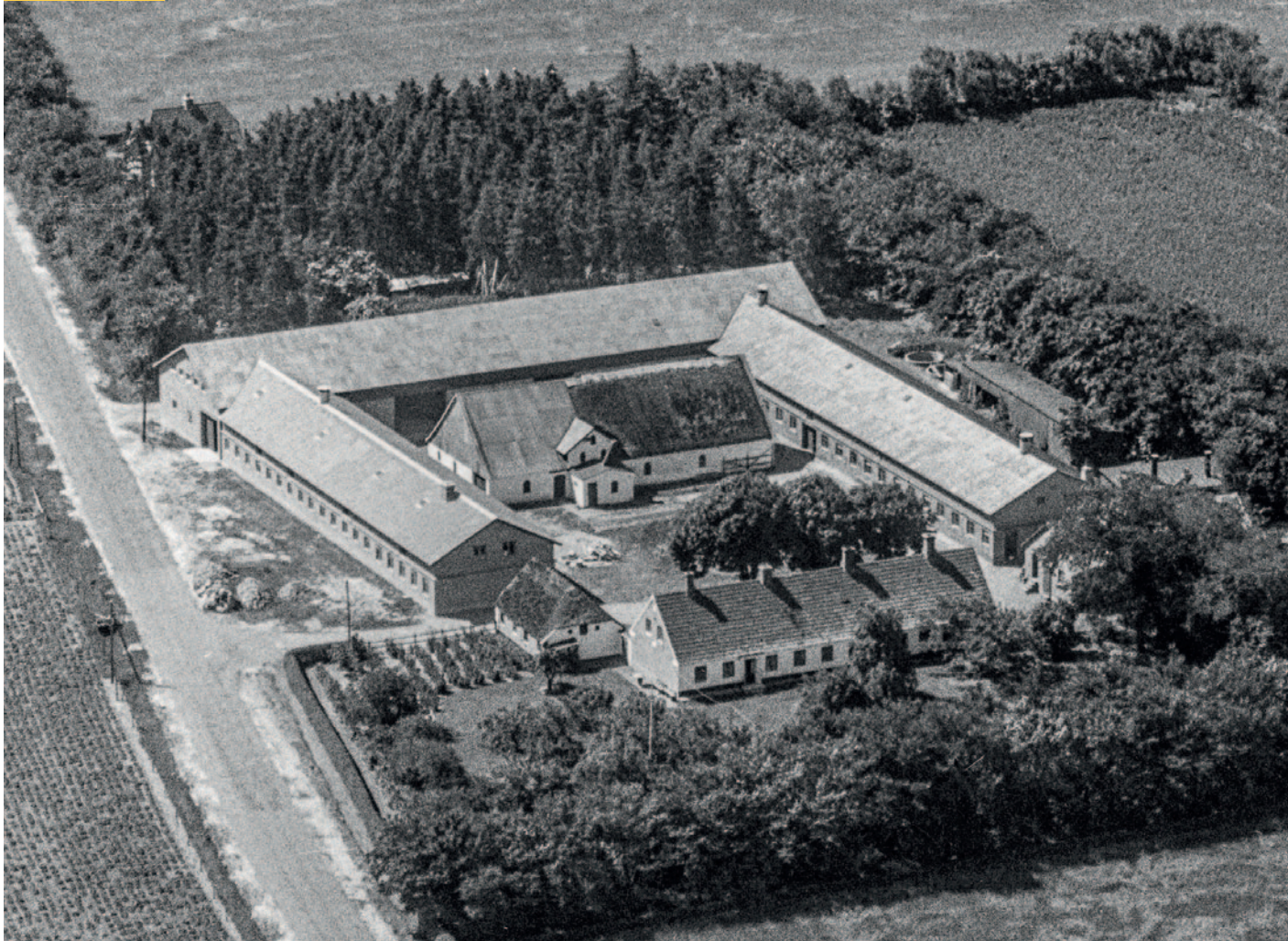
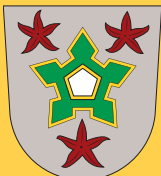
3) Tinglæst - I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten. Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet.

Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i retten i et offentligt retsmøde.

4) Herregårdsslagter var et øgenavn for en række spekulanter, som efter landboreformerne og under Englandskrigene opkøbte herregårde og udstykkede dem i rask tempo, bortsolgte bøndergodset til fri ejendom ved at sælge fæstegårdene til selveje og eventuelt også udparcellere hovedgårdsjorden til bondegårde og husmandssteder. Blandt de kendte af disse er bl.a. Michael Rodewald Gjørup (1757-1835).

5) Hartkorn betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var tønne hartkorn en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne).

I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede sig til at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn måles i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønne = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album. Hartkorn blev brugt som skattegrundlag på landbrugsjord frem til 1903.

Gården Egen på Hølundvej 83 fotograferet i 1948-52 fra nord.

Foto: Aalborg Luftfoto, Det kgl. Bibliotek. Hals Arkiv, B15311.

tjenestefolk, så børnene hjælper formentlig med landbrugsdriften. Familien angives at være "ensiddere", hvad der betyder, at gårdens drift før udskiftningen ⁶⁾ ikke var en del af dyrkningsfællesskabet.

1814/1818

Ved skøde af 23. maj 1814, tinglæst 18. april 1818 sælger "Selveier Jeppe Svendsen i Egen" sin ejendom "Egen kaldet" til sønnen Svend Jepsen. Købsprisen er 800 rigsbankdaler. Samtidig kommer forældrene på aftægt på stedet. Jeppe Svendsen dør som aftægtsmænd på Egen i 1823, og hustruen Anne Nielsdatter som aftægtskone i 1834.

Den 32-årige Svend Jeppesen gifter sig i 1821 med den 26-årige Else Margrethe Jensdatter fra Øster Aslund.

Ægteparret får sønnen Jep i 1822, sønnen Jens i 1824, datteren Johanne Marie i 1826, sønnen Niels i 1827, datteren Ane Johanne i 1830, sønnen Bertel i 1832 og datteren Ellen Margrethe i 1836.

Ved folketællingen i 1834 bor ægteparret Svend Jepsen og Else Margrethe Jensdatter på Egen sammen med 5 børn, aftægtskone Anne Nielsdatter som stadig lever, to tjenestekarle og en tjenestepige.

Ved folketællingen i 1840 bor ægteparret på Egen med 6 børn, en tjenestekarl og en tjenestepige.

Ved folketællingen i 1845 bor ægteparret på Egen med 6 børn. Nu er der ingen tjenestefolk, men børnene er jo også i den arbejdsduelige alder.

Kort efter sidstnævnte folketælling dør Svend Jepsen, den

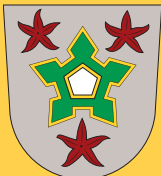
11. oktober 1845. Enken driver herefter landbruget med børnenes hjælp.

Ved folketællingen i 1850 bor enken Else Margrethe Jensdatter på Egen med 3 børn, en tjenestekarl og en tjenestedreng.

1852

Ved skøde af 29. november 1852, tinglæst 10. december, sælger Else Margrethe Jensdatter

⁶⁾ Udskiftningen betegner omfordelingen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850. Landbrugsejendomme flyttede mange steder fra landsbyerne ud på de nye marker. Udskiftningen hang nøje sammen med ændringen fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder skete udskiftningen ved en blokudskiftning, hvor hver gård fik et så firkantet areal som muligt.

Hølundvej 83
fotograferet
på bestilling af
Peder Melgaard
i 1959.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B15312.

ter sine ejendomme til sønnen Jens Svendsen. Disse angives at bestå af: "1. Gaarden Egen i Østerhassing Sogn med Bygninger og underliggende Ejendomme samt en Engparcel beliggende i Tuekjær af Østerhassing Sogn ... Ejendommen er med den ny Matricul ⁷⁾ under Matricul No 17 og No 33 for den nordøstlige Del af Sognet ansatte for Hartkorn 4 Tdr 1 Fdk ½ Alb ... [og] ... 1 Skp 3 Fdk 2 Alb. 2. Parceller No 14 og 15 af Dronninglund Hovedgaards Jorder i Dronninglund Sogn og Herred, Hjørring Amt, hvilke Parceller efter den ældre Matricul være skyldsatte for samlet Hartkorn 4 Skp 2 Fdk ¼ Alb, efter Skjøde til min afdøde Mand, dateret 19 Aug 1822 tinglæst den 16de Januar 1823 under Matricul No 24a og b og skyldsatte for Hartkorn 3 Skp 1 Fdk 1¼ Alb". Købesummen er 1.800 rigsbankdaler.

Der tinglæses samtidig en særskilt aftægtskontrakt, hvor Jens Svendsen bl.a. forpligter sig til at have sin mor "saa længe hun lever" boende "i det i østre Ende af min Gaard allerede paa Gaarden byggede og indrettede Aftægts Hus". Forpligtelserne er ret så omfattende og kapitaliseres til 425 rigsbankdaler. Denne kapitalisering er udregnet efter, at

enken lever 5 år efter kontraktens ikrafttrædelse. I dette tilfælde bliver den måske lidt dyrere for sønnen, for hans mor lever 7 år endnu. Hun dør på Egen den 30. september 1859.

Ved folketællingen i 1855 bor den 31-årige ugifte Jens Svendsen på Egen med en "tjener [og en] tjenestepige". I et særskilt hus ved siden af bor moderen, Else Margrethe Jensdatter, med en 6-årig plejedatter.

1857

Ved skøde af 22. februar 1857, tinglæst 27. februar, overdrager Jens Svendsen sin ejendom til Simon Peder Nielsen. Købesummen er 3.600 "Rigsdaler i Rigsmønt". Foruden ejendommen Egen overtages aftægtsforpligtelsen af 1852.

Ejendommen forbliver nu i familien, for den 1. august 1857 gifter den 29-årige Simon Peder Nielsen "af Poulstrup" sig med den 26-årige Ane Johanne Svendsdatter "af Egen".

Ved folketællingen i 1860 bor ægteparret Simon Peder Nielsen og Ane Johanne Svendsdatter på Egen sammen med 2 plejebørn, en tjenestepige og 3 tjenestekarle.

Ved folketællingen i 1870 bor ægteparret på Egen med en plejedatter, en tjenestepige og 2 tjenestekarle. Ægteparret får

tilsyneladende ingen børn selv.

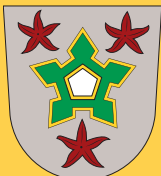
Simon Peder Nielsen dør den 11. november 1870, 43¾ år gammel. Den 41-årige enke, Ane Johanne Svendsdatter, gifter sig den 26. maj 1871 med den knap 5 år yngre ungkarl Jacob Jensen. Vi skal dog frem til 1879, før formalia omkring ejendommen bliver bragt på plads.

1879

Den 7. marts 1879 tinglæses adkomsten ⁸⁾ til ejendommen Egen til Ane Johanne Svendsdatter ved fremvisning af testamente.

⁷⁾ Ny matricul Danmark er blevet matrikuleret flere gange, således i 1644 og 1688. De tidlige matrikler blev imidlertid ikke vedligeholdt med hensyn til forandringer i ejendomsforholdene, og efter udskiftningen i slutningen af 1700-tallet var der behov for udarbejdelsen af en ny matrikel, og det skete i 1844. Det var med matriklen af 1844, at vi fik de matrikelnumre, der bruges den dag i dag. Ejendommen Egen har nu fået matr. nr. 17 i Øster Hassing Sogns nordøstlige Del.

⁸⁾ Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en ret til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument.

Gården Egen,
Hølundvej 83,
fotograferet
fra syd i 1990.

Foto:
Ariel Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B13910.

Samme dag tinglyses adkomsten til ægtemanden Jacob Jensen ved fremvisning af vielsesattest ⁹⁾.

Ved folketællingen i 1880 bor ægteparret Jacob Jensen og Ane Johanne Svendsdatter på Egen sammen med 2 plejebørn, 3 tjenestekarle og en tjenestepige. Det samme er tilfældet ved folketællingen i 1890.

1894

Ved skøde af 13. januar 1894, tinglyst 19. januar, sælger gårdejer Jakob Jensen af Egen til Peder Jensen af Øster Nejsig den ham "tilhørende Ejendom "Egen" under Østerhassing Sogns nordøstlige Del: Matr No 17a Hartkorn 3 Tdr 6 Skpr 1 Fdkr 0 Alb ... Matr No 33 Hartkorn 0 Tdr 1 Skpr 3 Fdkr 2 Alb ... Matr No 43b under Bolle Fjerding Dronninglund Sogn og Herred Htkr. 7 Skpr 1 Fdkr 1 ¼ Alb". Desuden medfølger en "Tørveskjærsret i Hyllens Mose". Købesummen er 36.800 kr.

Peder Jensen får dog ikke megen fornøjelse af stedet, for han dør på Egen den 24. januar 1894, 24 år gammel.

1895

Efter Peder Jensens død overtager hans fader, Jens Andersen

af Øster Nejsig, adkomsten til ejendommen Egen.

Ved skøde af 9. oktober 1895, tinglyst 11. oktober, sælger Peder Andersen ejendommen til sin svigersøn Jens Melgaard Jensen. Købesummen er 40.600 kr., men foruden de ved handlen i 1894 nævnte matrikler medfølger nu også englodden matr. nr. 34 med et hartkorn på 1 skæppe, 3 fjerdingkar og ¾ album.

Jens Melgaard Jensen, født "paa Starbæk i Østerhassing Sogn" i 1870, var den 10. april 1895 blevet gift med Ane Kirstine Jensen, født "i Knølgaard i Vesterhaasing Sogn" i 1867. Hun er i øvrigt storesøster til den Peder Jensen, der købte Egen i 1894.

Ægteparret Jens Melgaard Jensen og Ane Kirstine Jensen får datteren Maren Kirstine Melgaard Jensen i 1896, sønnen Peder Melgaard Jensen i 1898, datteren Ane Kirstine Melgaard Jensen i 1900, sønnen Jens Melgaard Jensen i 1902, sønnen Søren Melgaard Jensen i 1904 og sønnen Marius Melgaard i 1906. Alle børnene er født på Egen. I 1905 slettes efternavnet Jensen.

Ved folketællingen i 1901 bor ægteparret Ane Kirstine og

Jens Melgaard på Egen med 3 børn, 5 "tyende" (2 tjenestekarle og 3 tjenestepiger), en daglejer og en kontrolassistent.

Ved folketællingen i 1906 bor ægteparret på Egen med 5 børn, 3 tjenestekarle og 2 tjenestepiger.

Ved folketællingen i 1911 og 1916 bor ægteparret på Egen med 6 børn, 3 tjenestekarle og 2 tjenestepiger.

Ved folketællingen i 1921 bor ægteparret på Egen med 5 børn, 3 tjenestekarle og en tjenestepige. Ved folketællingen i 1925 bor ægteparret på Egen med 5 børn, en tjenestekarl og 2 husassistenter.

9) Kvindens stilling som berettiget eller forpligtet kan gennem tiderne udledes af den lovgivning, som afspejler familiernes og slægternes forhold. De europæiske retssystemer har siden antikken fastholdt, at en hustru var underlagt mandens værgemål i økonomiske og processuelle forhold. Enker var derimod ofte stillet meget lig mænd i formueretlig henseende. Dette gjaldt også i Danmark. Ugifte kvinder opnåede allerede i 1857 ligestilling med mænd vedrørende økonomisk råderet, arv og adgang til næringsudøvelse, mens en gift kvinde først i 1925 opnåede fuld ligestilling med sin ægtemand. Derfor kan ægtemanden Jacob Jensen med forevisning af vielsesattesten overtage adkomsten af ejendommen.

Stuehuset til Egen på Hølundvej 83, fotograferet i foråret 2019.

Foto: Ove Jakobsen, Hals Arkiv, B15313.

Ved folketællingen i 1930 bor ægteparret på Egen med 4 børn. Det ser nu ud til, at de ansatte er flyttet ud af stuehuset på Egen, fordelt på 2 husstande. I den ene husstand bor en forkarl og en medhjælper. I den anden husstand bor en arbejdsmand med hustru og 3 børn; hustruen er malkekone.

1938

Ved skøde tinglyst 21. juli 1938 overtager sønnen Peder Melgaard ejendommen Egen. Hans forældre var forinden flyttet ind på naboejendommen Egebakken, Hølundvej 71, som Jens Melgaard havde erhvervet i 1923.

Peder Melgaard bliver i 1940 gift i "Ansgar Kirken i Aalborg" med Elna Louise Jørgine Hald, født 1912. Ved folketællingen i 1940 bor ægteparret på Egen med en husassistent, en forkarl og 2 medhjælpere. Kontrolassistenten ser ud til at have egen bolig, og i "Egens Hus" bor fodermesteren Hans Eli Nielsen med hustru, som selvfølgelig hjælper til ved malkningen, og 2 børn.

Der er på gården en flot sortbroget besætning af køer, ligesom der fra Egen er en stor leverance af svin til Nørresundby Andelsslagteri.

Ægteparret Elna og Peder Melgaard får datteren Hanne Kirstine Melgaard i 1942.

Senere fodermester på Egen, boende i "Egens Hus" er Søren Frederiksen. Han og hustruen Marie, som senere flytter til Ulsted, har sønnerne Bent og Per. Sidstnævnte er født i "Egens Hus" i 1951.

1971

Ved skøde af 18. september 1971 overtager Peter Bastholm og datteren Hanne Melgaard ejendommen Egen. Hun skifter dog kort efter efternavn til Bastholm, så næste generation på stedet er altså datteren og svigersønnen.

Gården er en større gård med en svinebesætning og lidt ammekøer samt planteavl. Senere kommer juletræssalg til.

Hanne og Peter Bastholm får datteren Charlotte i 1972, sønnen Jesper i 1974 og datteren Louise.

En senere fodermester på Egen er Knud Nielsen, der sammen med hustruen Lis har børnene Poul, Jytte, Eva og Arne. Parret flytter senere i hus på Hølundvej 17.

Egens fodermesterhus nedbrænder efter et lynnedslag først i 1980'erne og bliver ikke genopført.

I 1993 ændrer ejendommens matrikler sig efter en jordfordelingskendelse.

2004

Den 5. februar 2004 overtager sønnen Jesper Bastholm ejendommen Egen på Hølundvej 83. Han og hustruen Marianne Skov Christensen driver gården med ren planteavl. Og der er stadig juletræssalg.

Ægteparret har 5 børn: en datter (hvis navn ikke huskes), tvillingerne Malthe og Laura, James og Rose.

Jesper Bastholm er 4. generation der dyrker Egen, og 5. generation der ejer Egen, da Jens Andersen reelt var ejer af ejendommen i 1894-1895.

Stedet består i dag (maj 2020) af 10 matrikelnumre, hvoraf matr. nr. 17a - den oprindelige matrikel - er den største parcel. Det er også på denne parcel, at stedets bygningerne ligger. Stedet består af matr. nr. 20b, 8h, 32, 33, 17a, 17i, 16c og 14 i ejerlavet "Den Nordøstlige Del, Ø. Hassing", matr. nr. 7d i ejerlavet "Tuekær, Ulsted" og matr. nr. 43b i ejerlavet "Bolle Fjerding, Dronninglund".

Ejendommen har et jordtiliggende på 874.586 m², godt 87 hektar.